



El president ens enganya

Joan Martí i Castell, president de la Secció Filològica del IEC, indica al DIEC2 que Pompeu Fabra diu que el *Diccionari general de la llengua catalana* "pretén ésser normatiu" a la pàgina VII del prefaci de la primera edició, la del 1932. Mentida. Ho diu a la pàgina VI. Potser Fabra ho diu a la pàgina VII d'una altra edició, i el president de la Secció Filològica ens enganya quan diu que cita la primera edició.

Demà serà un altre nyap

Ara Llibres, l'editorial d'Ernest Folch, deixa que el llibreter Guillem Terribas digui (*Demà serà un altre dia*) que un dels personatges importants per a la seva llibreria és l'editor Oriol Castany, amb el qual ha muntat moltes presentacions per a les diferents editorials en què ha estat. Quantes presentacions més hi haurà de muntar perquè s'assabenti que es diu Oriol Castany? L'índex també diu que l'editor –un dels mestres d'Ernest Folch– es diu Oriol Castany.

S'equivoquen d'estimada

El Periódico i *El Punt* han assegurat que l'Anna de la qual es va enamorar Miquel Martí i Pol, enamorament que apareix al segon volum de la biografia escrita per Ignasi Pujades, és la base del poema més llegit del poeta, *Estimada Marta*. Mentida. Van treure l'errònia informació d'una nota de premsa de l'editorial (Proa), encara present a la seva pàgina web, informació desmentida pel biògraf a la conferència de premsa. Marta és un personatge estrictament literari. L'estimada protagonitza, en canvi, el llarg poema "Lletra a Anna".

Cau a trossets

El DIEC2 manté que "escrostrar" és sinònim d'"escantellar", però es pot escrostrar una cosa i no perdre's només un tros o un cantell. El *Primer Diccionari* d'Eumo va adonar-se de l'error i defineix el verb així: "Caure a trossets una cosa".

Primera edició de l'"Speculum al foder', tractat sexual medieval, feta a partir dels dos manuscrits

Encara avui, sens dubte, allò que més sorprèn el lector que s'endinsa en les pàgines de l'*Speculum al foder* ("Tractat del fotre") és el fet de trobar-se davant de l'única obra occidental que proposa sense embuts, abans del Renaixement, un art de les postures per al coït i un petit manual de psicologia femenina per a ús de seductors. Aquestes característiques, que situen el text a mig camí entre la prosa científica i el discurs eròtic, fan de l'anònim català una obra singular, única en tota la producció europea medieval.

Aquesta consideració pertany a l'autora de la primera edició que ha tingut en compte els dos manuscrits de l'obra, Anna Alberni, investigadora medievalista de la Universitat de Girona. La filòloga ha publicat els dos manuscrits del segle XV, el segon dels quals és fragmentari, en un sol volum i, a més, ha resolt alguns punts foscos del primer, i fins i tot ha pogut corregir-hi errors, a partir de la comparació amb el segon. El volum ha estat publicat per les Edicions Vitel·la.

Per a la història de la llengua, la comparació entre els dos manuscrits és un festival, atès que el segon és molt diferent, i més acostat al català modern, en lèxic i en sintaxi. En canvi, el primer és més occità i més llatinitzat, i també més hispànic. L'exemple més vistós, diu la filòloga, és l'ús sistemàtic del verb *foder* en el primer manuscrit, terme del castellà antic que més endavant donarà *hoder* i *joder*, mentre que en el segon queda substituït per la variant *fotre*.

Francesc de B. Moll no va utilitzar el text com a base de dades per al seu diccionari, tot i que el bibliòfil Ramon Miquel i Planas l'havia editat l'any 1917. No descobriria l'edició fins molt anys després. Tampoc

no la va descobrir mossèn Alcover, però si l'hagués vist, comentaria Moll, l'hauria cremat i potser hauria fet excomunicar l'editor per pornogràfic. Quan finalment Moll va llegir l'edició, va veure que aquesta "petita però preciosa troballa per a la lexicografia catalana" era un ufanós planter de mots documentats per primera vegada. Però quina no hauria estat la "sorpresa" del lingüista –es pregunta ara Anna Alberni– si, a més de la transcripció del primer manuscrit, feta per Miquel i Planas, hagués pogut conèixer el segon...

S'ha volgut presentar el manual com el *Kamasutra* català. La importància que hi té la gestualitat així ho sembla indicar. La filòloga, però, adverteix dues coses. Primer, que el caràcter llicencios del tema no ens ha de fer creure que tinguem entre mans una obra llibertina en el sentit modern de la paraula. I, en segon lloc, que, a diferència del taoisme o del *Kamasutra*, l'activitat gestual no sembla tenir cap fi més enllà del pur acompliment sexual en benefici del benestar i de la salut. I és que el text es troba en el territori lingüístic i retòric de la literatura científica medieval, en concret dels tractats d'andrologia i d'higiene sexual, territori, cal afegir, com ha remarcat el gran Jaume Fàbrega, en què el bon menjar, sa i ben orientat vers les finalitats sexuals perseguides –en concret les receptes afrodisíiques– juga un paper clau.



EDICIONS VITEL·LA

Il·lustració de la coberta de l'edició, a cura d'Anna Alberni, del tractat *Speculum al foder*, d'Edicions Vitel·la.

Lluís Bonada